

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen köyhyyden vastainen verkosto EAPN-Fin esittää huolensa eikä kannata yleiseen asumistukeen hallituksen esittämiä muutoksia. Ehdotetut leikkaukset tulevat heikentämään jo heikossa ja haavoittuvassa tilanteessa olevien ihmisten tilannetta entisestään lisäten köyhyyttä ja toimeentulovaikeuksia.

Esityksessä todetaan mm. seuraavaa:

Asumistuen korvausprosenttia laskettaisiin nykyisestä 80 prosentista 70 prosenttiin. Asumistuki olisi siten jatkossa aina 70 prosenttia todellisten, enintään enimmäismääraisten, asumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta.

Helsinki yhdistettäisiin samaan kuntaryhmään muun pääkaupunkiseudun kanssa, eli asumistuessa huomioon otettavat enimmäismäärät laskisivat Helsingissä hieman. Asumistukea saavien ruokakuntien keskimääräiset asumismenot Helsingissä eivät merkittävästi poikkea Espoossa, Kauniasissa ja Vantaalla asuvien vastaavista menoista.

Ruokakunnan jäsenen tukeen vaikuttavista kuukausituloista vähennettävästä, palkka- ja yrittäjätuloja koskevasta 300 euron ansiotulovähennyksestä luovuttaisiin.

Asumistuen määrää laskettaessa määritellään perusomavastuu, johon vaikuttavat ruokakunnan yhteenlasketut tulot. Kaikkein pienituloisimmilla perusomavastuuta ei muodostu lainkaan ja tämä alaraja riippuu ruokakunnan aikuisten ja lasten lukumäärästä. Mainitun rajan ylittävistä tuloista otettaisiin jatkossa huomioon 50 prosenttia nykyisen 42 prosentin sijaan perusomavastuuosuutta määriteltäessä.

Asumistuki omistusasuntoihin lakkautettaisiin. Omistusasuntoja ovat osakeasunnot eli asunto-osakeyhtiön tai asunto-osuuskunnan omistamassa talossa sijaitsevat asunnot ja muut omistusasunnot eli lähinnä omakotitalotyyppiset asunnot.

Asumisen tulisi olla kaikille kansalaisille perusoikeus

Muutokset vaikuttaisivat laajalti yleistä asumistukea saaviin kotitalouksiin vähentäen perheiden käytettävissä olevia tuloja. Muutoksen suuruus riippuu kotitalouden koosta, asuinpaikasta, tulotasosta sekä asumismenoista. On laskettu, että arviolta noin 50 000 ruokakuntaa putoaisi asumistuen piiristä kuukaudessa ehdotettujen muutosten myötä. Inhimillinen hätä nousee, kun oma asuminen on taloudellisista syistä uhattuna.

Esitys tulee heikentämään asumistukea saavien taloudellista tilannetta ja johtamaan asunnottomuusriskin nousuun. Vuokratilastit tulevat kasvamaan ja sitä kautta hädät tulevat lisääntymään. Tilanne on haastava varsinkin henkilöille, joilla on jo maksuhäiriöitä tai muuten kuormittava elämänhallintaan vaikuttava tilanne.

Pakollinen muuttaminen halvempien asuntojen perässä luo riskejä muulle palvelutarpeen kasvulle kuten sosiaali- ja terveyspalveluihin hyvinvointialueilla. Muutokset tulevat kasvattamaan myös toimeentulotuen tarvetta. Tämä lisää yhteiskunnan kustannuksia eikä tue tavoitteita julkisen talouden kasvulle

Hallituksen asumistukeen, työttömyysturvaan, sosiaaliturvaan ja toimeentulotukeen ehdottamien leikkausten kumulatiiviset vaikutukset tulisi arvioida ennen lakien käsittelyä ja täytäntöönpanoa.

Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä oli vuonna 2021 jo lähes 900 000 henkilöä, 16,3 prosenttia kotitalousväestöstä. Määrä oli kasvanut 117 000 henkilöllä edellisvuodesta. Tätä tilannetta elinkustannusten nousu heikensi edelleen vuonna 2022 ja tilanne on jatkunut saman suuntaisena vuonna 2023. Mikä on tilanne, jos hallituksen ehdottamat leikkaukset työttömyysturvaan, sosiaaliturvaan, asumistukeen ja toimeentulotukeen toteutuvat?

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on arvioidessaan Suomen perusturvan tasoa katsonut, että Suomen toimeentulotuki ja työmarkkinatuki eivät täytä riittävän vähimmäisturvan kriteereitä. Tästä asiasta Suomi on saanut Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta useita huomautuksia viimeksi helmikuussa 2023.

Leena Valkonen

Marjatta Kaurala

EAPN-Fin puheenjohtaja

EAPN-Fin varapuheenjohtaja

Valkonen-Jusslin Leena
Suomen köyhyyden vastainen verkosto EAPN-Fin